

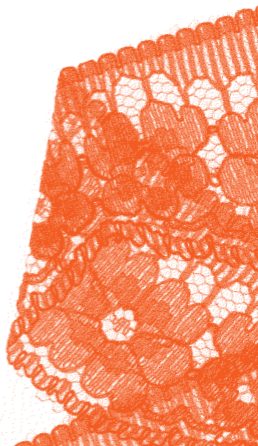
**michal
viewegh**

povídky o lásce

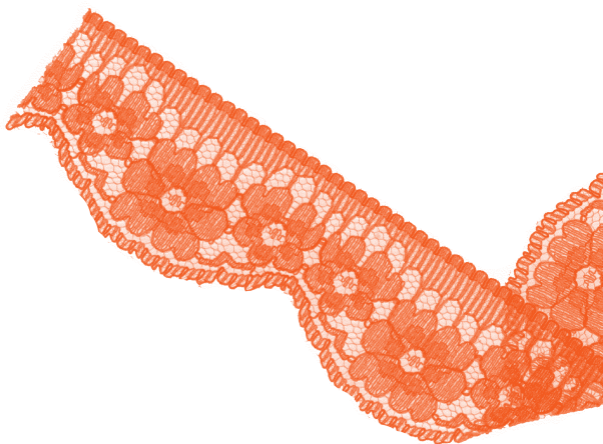
**michal
viewegh**

povídky o lásce

Druhé město

definice lásky

1

LÍBÁNKY V TROPICKÉM RÁJI. Vilma nad tím sloganem, který jí v katalogu cestovní kanceláře Zdeněk založil růžovým lepicím papírkem s logem své firmy, otevřela zeširoka ústa, vykulila oči a vysoko zdvihla obočí. Dobře věděla, že přirozeně krásné ženy, mezi něž se právem počítala, se nemusí bát ani velmi výrazné mimiky. Už v raném mládí si všimla, že skutečnému půvabu neublíží dokonce ani škleb, ba naopak jej může obohatit o nové, dříve netušené odstíny.

Zdeňkův spokojený pohled jí tento předpoklad znovu potvrdil. Pochopitelně přehrávala, ale dělala to v dobrém úmyslu, kvůli němu. Samozřejmě že měla radost, jen ne takhle velkou: menší, tázavější, ostražitější.

První den po příletu do ráje se Vilma především kvůli časovému posunu cítila unavená, podivně zmatená, a navzdory všemu tomu pseudokoloniálnímu luxusu, žlutým a červeným ptákům, kokosovým palmám a bílému písku (který sem navozili z Afriky), upřímně řečeno i zklamaná, ale jakmile se aklimatizovala, dostatečně vyspala a zorientovala v hotelovém areálu, rychle se to zlepšovalo. Ráno se Zdeňkem chodili běhat po vylidněné pláži, potom se společně osprchovali a dlouze posnídali na terase v přední části hotelové jídelny, která vybíhala až k moři a díky zaoblenému tvaru, hliníkovému zábradlí a podlaze z jakéhosi ušlechtilého dřeva nápadně připomínala (bezpochyby v souladu s architekto­vým záměrem) příď velké lodi; o stoly v této části byl samozřejmě největší zájem. Po deváté Zdeňk na terase bungalovu pravidelně otevřel notebook, připojil se na síť a začal úkolovat, podněcovat a chválit svých čtyřicet dva podřízených.

„Až za pár hodin přijdou do práce, budou to všichni mít v mailu,“ řekl jí.

Vilma tudíž mívala celou hodinu a často i dvě pouze pro sebe. Obvykle na lehátku v palmové aleji lemující pláž psala dlouhé textové zprávy přátelům do Prahy a potom si objednala kávu a campari s džusem a četla si (s podobným zahálčivým lenošením měla dost zkušeností: promovala už loni v létě, ale pracovat ještě nezačala). Někdy ovšem knížku či mobil odložila a zpoza slunečních brýlí nenápadně pozorovala ostatní rekreanty. Její tvář byla podivně vážná. Chvilí­mi si připadala jako herečka. Když byla se Zdeňkem, nikdy nevypadla ze své role a důsledně předstírala štěstí v ráji — ale

jakmile představení skončilo a ona zůstala sama, její pochybnosti znovu propukaly naplno. Vlastně to bylo banální: měla ho ráda, ale nemilovala ho. Jenomže už si ho vzala. Ke všemu si připadala nevděčná, rozmazlená a hysterická. Co by každá jiná ženská dala za takovýho chlapa! Tohle byla věta, kterou si vyslechla snad pokaždé, kdykoli se pokoušela svěřit nejbližším kamarádkám.

Před obědem se vždy hodinku opalovali a plavali v moři, po něm následovala *siesta* (s odpočinkem pochopitelně neměla nic společného) a odpoledne si většinou vzali taxík a podnikali výlety po okolí: k vodopádům, do botanické zahrady nebo do nákupního centra.

Čtvrtý den si pronajali motorový člun, který je časně ráno odvezl na otevřené moře do míst, kde — jak tvrdil mladičkový černý průvodce — *snídají delfíni*. Podle čeho se takové místo pozná, bylo Vilmě záhadou. Průvodce vypnul motory. Modrý člun se pohupoval na vlnách. Zdeněk se rozhlížel na všechny strany a neustále do Vilmy vrážel loktem nebo ramenem. Přitiskla se těsněji k němu. To čekání jí připadalo nesnesitelné. „If you are lucky people, they are here,“ promluvil do ticha s úsměvem průvodce.

„V tom případě je uvidíme,“ opáčil Zdeněk s neochvějnou jistotou a po několikáté toho rána Vilmu políbil. Láska je pro něho něco jako personalistika, pomyslela si. Milovat znamená mít týmového ducha. Ona je jeho nejoblíbenější zaměstnanec. Největší citová investice v dějinách firmy. Tohle nejsou líbánky, ale teambuilding. Sama cítila, že je k němu nespravedlivá. Po delfínech nebylo ani vidu ani slechu. Vilma by se vsadila, že je to celé podvod.

„Jsi v pohodě?“ chtěl vědět Zdeněk.

Přikývla a pohládila ho. Při pohledu na nekonečně prázdnou, slabě zvlněnou hladinu oceánu samozřejmě nevěřila,

že by nějaké delfíny mohli spatřit, takže když se v příští chvíli skutečně vynořili — tak opravdoví, tak reální — vyrazilo z ní dětinsky radostné, skoro pištivé překvapení. To bylo poprvé, co byla ve svých emocích upřímná i navenek.

2

Ten roztomilý pár (v následujících dnech si Vilma všimla, že ať už o oné věkovité manželské dvojici mluvil v hotelu kdokoli, bez ohledu na národnost, pokaždé použil nějaké podobné klišé: *What a lovely couple!*) spatřila Vilma hned v prvních minutách jejich příjezdu. Zrovna se Zdeňkem přicházeli do hotelové jídelny na oběd, když oba staříci za pomoci řidiče a dvou mladých recepčních obezřetně vystupovali ze zelenobílého mikrobusu agentury *White Sand Tour*, který je přivezl z letiště. Těm musí být přes osmdesát, pomyslela si Vilma. Nicméně i tak staří manželé se drželi za ruce, stejně jako ona se Zdeňkem. Vilma je pozorovala hned s trojí nadřazeností: za prvé tu byla už týden, takže na všechny neopálené nováčky zhlížela (jakkoli si uvědomovala infantilnost takového přístupu) s patřičnou blahosklonností; za druhé to byli Češi, vůči nimž si v cizině vždy držela apriorně ironický odstup, a konečně byla o víc než půl století mladší. Zároveň ovšem musela uznat, že příjezd staříků vzbudil na recepci nebývalý rozruch: personál hotelu je vítal s širokými úsměvy, v jednom případě došlo dokonce i na objetí, a nakonec je přiběhl pozdravit sám ředitel. Zjevně tu na rozdíl od Vilmy a Zdeňka nebyli poprvé — a stejně očividně tu byli oblíbení. Vilma dokázala pochopit, že ona a Zdeněk jsou příliš mladí a především příliš krásní (pokryteckou skromnost stranou), aby vzbuzovali pouze sympatie. Když navíc zaslechla, že oba manželé mluví plynule francouzsky, poprvé ji napadlo, že by v tom souboji, který ve své neklidné mysli okamžitě odstartovala, nemuseli se Zdeňkem zvítězit.

Kdykoli na oba staříčky v příštích dnech narazili (což se stávalo často, neboť pláž ani hotelový komplex nebyly nijak velké), Vilma se nedokázala ubránit, aby je bedlivě nepozorovala. Brzy znala všechny jejich každodenní rituály: ještě před snídaní se společně vykoupali v moři; on plaval s potápěčskými brýlemi na očích a hlásil jí každý korál, o který by se mohla pod hladinou škrábnout. Po snídani si na stinné terase hotelu vypili kávu (ona bez kofeinu) a četli francouzské noviny. Dopoledne trávili v bungalovu (Vilmu by upřímně zajímalo, co tam celou tu dobu dělají), ale po dvanácté už je vídávala, jak míří k zastřešenému kruhovému baru mezi bazény, kde si před obědem dávali skleničku sektu; když zdolávali poměrně strmý oblouk dřevěného můstku, šli za sebou, přidržovali se zábradlí a vypadali poněkud shrbeně, ale jakmile jejich chodidla ucítla rovnou plochu břidlicové dlažby, znovu se vzali za ruce a vykročili s původní elegancí. Vypadají jako dva herci z reklamy na důchodové připojištění, napadlo Vilmu. Ona a Zdeněk jsou pro změnu z reklamy na stavební spoření... Barman už na staříky mával a servilně jim vybíhal vstříc. Ostatní hosté k doyenům letoviska dojatě vzhlíželi. Páry se braly za ruce. Stařík pronesl cosi francouzsky a všichni se zasmáli, kdosi dokonce zatleskal. Ale stejně tenhle příběh nemůže mít šťastný konec, napadlo Vilmu — a ucítla mdlé zadostiučinění, za které se hned vzápětí sama před sebou zastyděla.

3

První vzájemná konfrontace — v tak malém hotelu nevyhnutelná — měla podobu kratičkého společenského setkání, během nějž si krajané na odchodu z jídelny vstoje vyměnili několik klišé o délce letu, únavě z časového posunu a momentálním i předpokládaném počasí. Vilmě, která hrávala závodně tenis, bylo jasné, že je to jen takové *rozpinkávání*. Ještě se ani nezačalo počítat skóre. Obě protistrany potřebují

nejprve získat informace, odkryt soupeřova slabá místa. „Jste tu s dětmi?“ zeptala se jí stařena s neomaleností, které si musela být vědoma.

„Nikoli,“ odpověděl za Vilmu Zdeněk. „Jsme teprve v líbánkové fázi...“

„Líbánky? Vsadila bych se, že už jsem to slovo někdy slyšela. Co to znamená, drahý?“ obrátila se na manžela, otočila se ke Zdeňkovi a dvakrát na něho významně mrkla.

„To je jídlo. Z brambor,“ odpověděl její choť, s přihlédnutím k věku vcelku pohotově. „Nevzpomínáš si na líbánky s mákem? Nebo s tvarohem?“

Přehrávají, pomyslela si Vilma. Exhibují. Předvádějí své stáří jako nějaké cirkusové číslo. Možná Zdeňkovi stejně jako ostatním hotelovým hostům připadají šarmantní a okouzlující, ale ona jim tleskat nebude. Samozřejmě věděla, že *utkáni* z toho dělá pouze ona a že by ty tři bezvýznamné minuty nad vitrínou s moučníky mohly proběhnout zcela mírumilovně — jenže ona s tou elegantní babou zkrátka odmítala prohrát.

Příště už to zpočátku skutečně připomínalo zápas. V deset večer na parketu hotelového baru vystupoval *nejlepší taneční soubor na celém ostrově*, jenže oba senioři se z večere přišourali až po půl desáté, kdy už byla prakticky všechna místa obsazena, takže zůstali nerozhodně stát a jakoby dotčeně se rozhlíželi kolem. Než Vilma stačila Zdeňka zadržet, postavil se, zamával na ně a naznačil jim, že si mohou přisednout. České derby, ušklíbla se v duchu Vilma, zatímco Zdeněk odsouval židle. Stařena zahájila skrytě jízlivým útokem.

„Takový krásný pár!“ pravila, když si Vilmu a Zdeňka prohlédla doslova od hlavy až k patě. „Takový krásný pár!“

„Až bolestně krásný,“ souhlasil stařec, sklopil oči do hlubokého výstřihu Vilminých šatů a ukazováčkem pravé ruky si

přihladil neexistující knírek – v jakési ochotnické parodii na chlípného husara. Vilma mlčela.

„Ó, díky,“ zasmál se Zdeněk.

„Manžel Fitzgeralda nezná,“ pokrčila rameny Vilma. „Úspěšní podnikatelé nečtou.“

Stařena se pokusila srovnat skóre. Nesouhlasně zamáchala svrážtelou rukou, oznámila Vilmě, že bude mít *nádherné děti*, bleskově otevřela černou lakovanou kabelku (kte-rá, pomyslela si Vilma, by se víc hodila do plesu v opeře) a bez varování vytáhla ohmatané kožené album: tři děti, sedm vnoučat, čtyři pravnoučata. Vilma fotografie prolis-tovala s urážlivou rychlostí, přivolala číšníka a zasměčovala dokonalou angličtinou. Zdeněk mezitím mumlal neurčité pochvaly na adresu dětí.

Hladina bazénů mezi bungalovy vydávala chvějivý namo-dralý svit a také palmy a pláž pod barem byly nasvícené něko-lika reflektory; podél schodiště ve tmě hořely louče. Zástupná romantika, napadlo Vilmu. Zástupné konflikty. Frank Sinatra probudil ve stařeně melancholii.

„Takové jsem taky nosívala,“ zasnila se při opakovaném pohle-du na Vilminy šaty. „Před třiceti lety, samozřejmě.“

Před padesáti, opravila ji v duchu Vilma, ale potom v sobě zmobilizovala zbytky smyslu pro fair play a schválně zahrá-la míček do autu.

„V Čechách jsem si je nikdy vzít neodvážila,“ konstatovala. Stará dáma pohrdlivě semkla rty.

„V Čechách...“

Řeč se stočí na vlast a politiku, diskusi postupně ovládnou oba pánové: po zbytečně opatrném oťukávání stran poli-tického přesvědčení (jako kdyby v baru pětihvězdičkového hotelu na Mauriciu mohl sedět zarytý levičák, říkala si Vilma) se z nich rychle stanou názoroví soukmenovci, bez obalu nadávající na české sociální demokraty. Stařena se

po chvíli předkloní, uchopí Vilmu za paži a pevně ji stiskne.

„Každopádně budete mít nádherné děti!“ šeptá jí hlasitě.

Vilma ví, že Zdeněk poslouchá.

„Snad ano. Doufejme.“

„Už na tom usilovně pracujeme!“

Skrytá obscénnost Zdeňkovy formulace Vilmu popudí. Nechce jim tu usilovnost náhodou podrobně popsat? Právě si znovu ověřila, že mu chybí skutečná noblesa. Noblesa bohužel není něco, co si lze založit stejně jednoduše jako firmu. Noblesa se dědí — jenže on nemá po kom. Stařec se kupodivu vděčně směje, opět vypadá bezmála vlně. Stařena lehce pozdvihne téměř holé obočí a potom poplácá manžela po ruce. V tom jednoduchém gestu, připadá Vilmě, je všechno: zdrženlivý nesouhlas i velkorysý nadhled a shovívavost. Připomene si knihu, kterou nedávno dočetla: Aristokratka je žena, která se nezaplete s vulgaritou ani ve chvíli, kdy je jí zcela obklíčena.

„Jsme tu šťastní,“ konstatuje aristokratka.

Zní to prostě a pravdivě.

„Jste tu šťastná?“ obrátí se na Vilmu.

Na podobné otázky musí být Vilma kvůli Zdeňkovi samozřejmě připravená.

„Kdyby *tady*,“ zdůrazní a dvěma prsty ukáže na oslnivě bílý písek pláže, v němž lze díky ostrým reflektorům rozeznat každý kamínek a každou mušli, „nebyl člověk šťastný, pak kde jinde už?“

Stařena přikývne, ale nespouští z ní oči. Vilma ví, že ji nepřesvědčila.

„Kdybych si *tady* stěžovala,“ dodá dvojznačně, „bylo by to rouhání.“

Stará dáma se zamyslí.

„Zastavte se někdy dopoledne — když pánové pracují,“ navrhně Vilmě

Druhý den potká starce samotného: míří do fitness-centra, kde (jak Vilma o chvíli později zjistí krátkým pohledem zvenčí) se sebeironickým úsměvem zvedá lehké růžové činky na dámský aerobic.

Oba chápou, že kolem sebe nemohou jen tak projít. Vilma se zdvořile zeptá na jeho paní.

„Dneska jí bohužel není dobře,“ odpovídá starý pán.

Náhle se z jakéhosi důvodu — možná z rozpaků — rozhodne vyprávět jí dvě anekdoty. Tu první Vilma zná: lékárny jsou McDonaldy důchodců. Vilma se vstřícně usmívá.

„A ještě jedna: Devadesátiletý manželský pár se chce rozvést, a tak zajde do poradny. Proboha, proč až teď? ptá se psycholog.“ Stařec udělá pauzu a vesele na ni mrkne. Vilma se lekne, zda náhodou nepřeslechla pointu.

„Čekali jsme, až umřou děti.“

Stařec se hlučně chechtá. Mezi umělými zuby má vlákna ananasu. Vilma předstírá cosi jako pobavené pohoršení, ale ve skutečnosti ji ten krutý vtíp vyvede z míry. Není to jen způsob, jakým se jí ten sešlý muž snaží naznačit všechnu tu nevypověditelnou hrůzu pozdního věku? Současně si ji nepokrytě prohlíží. Vilma pozoruje červené ibiškové květy plovoucí po hladině ozdobné keramické mísy (personál je každé tři dny mění).

„Vy jste tak krásná... Tak *mladá!*“ pronese s úžasem, jako by ji spatřil poprvé.

Vilma se rozpačitě usměje. Stojí proti němu, dosněda opálená, zpocená, v miniaturních bílých bikinách; on má jako vždy světlé kalhoty a volnou lněnou košili s dlouhým rukávem. Chce zakrýt to chátrání, říká si Vilma. Obličej ale schovat nemůže.

„Víte, co je mládí?“ zeptá se stařec, jako by jí četl myšlenky.

„Nový mercedes pro každého.“

Vilma přikývne. Ví, jak to myslí.

„Ale jednoho dne se každý probudí v ojetém trabantu. V tom to všechno je.“

„Stáří je pozvolná ztráta všeho, co dává životu smysl,“ dodá po chvíli.

Vilma udělá obličej nešťastné holčičky (nebojí se, že by jí neslušel) a pohladí starce po rameni, přičemž se ho záměrně dotkne nadrem.

„Nebuďte smutnej,“ říká.

Ale proč bych měl bejt veselej? myslí si.

5

V noci přišla bouřka. Podobné tropické lijáky znala dosud Vilma jen z filmů: blesky osvětlovaly celý obzor tak snadno, jako kdyby se jednalo o malou místnost. Tak intenzivní hromy v životě neslyšela. Palmové listy se pod nekončícími náporů deště ohýbaly až k zemi. Navíc cosi velkého a hlučného běhalo po střeše bungalovu, přímo nad jejich hlavami — zřejmě kočky. Zdeněk se probudil a chtěl se milovat. Vilma se snažila jeho přání vyhovět, ale nepodařilo se jí dostatečně vzrušit. Ta zvířata nad nimi se naopak mrouskala jako o život, chvílemi to znělo jako nářek dítěte.

Ráno na ně za zataženými žaluziemi znovu čekala jasná obloha. V popelníku na stolku na terase stála voda a dlaždice byly posety desítkami zplihlých mrtvolek nějakých Vilmě neznámých malých můr, ale slunce už opět nevinně žhnuło, jako by se vůbec žádné noční násilí nepříhodilo.

„Co je s tebou?“ zeptal se Zdeněk.

Zavrtěla hlavou.

„Nic. Líbí se mi tu. Vážně.“

Patrně ho nepřesvědčila, protože je hned na odpoledne objednal na *romantickou relaxační masáž pro zamilované*. Při siestě ovšem zaspali, neboť Vilma zapomněla nařídít budík

(přestože ji o to Zdeněk výslovně požádal), takže cestou do vzdáleného hotelového wellness-centra musela chvílemi běžet, aby Zdeňkově podrážděně rychlé chůzi stačila. K celkovému uvolnění a duševní harmonii to zatím má dost daleko, pomyslela si.

Ani na masáži se její rozpoložení dlouho nelepšilo: v papírových kalhotkách na jedno použití si připadala trapně, vadil jí hukot větráku na stropě i vítr, který s iritující pravidelností narážel do nepřivázaných rohoží venkovního pavilonu. Kromě toho přemýšlela, zda se neměla ještě jednou osprchovat, a také si nebyla jistá, zda má či nemá dát masérce spropitné. Měla na sebe zlost, že se podobných malicherností nedokáže zbavit. Dýchejte pomalu, zhluboka, konejšila ji dobrou angličtinou drobná Indka, která vycítila její vnitřní neklid. Vilma ji poslechla: zavřela oči, soustředila se jen na svůj dech a plně se poddala těm šikovým prstům — a postupně se přece jen uvolnila. Masáž trvala plných devadesát minut; v druhé půli už Vilma nevnímala nic jiného než teplé doteky snědé ženy. Její mysl byla náhle čistá; pokud se výjimečně dostavila nějaká rušivá myšlenka, Vilma ji dokázala nechat odplout, aniž by napáchala nějakou škodu. Když jí později masérka všemožně tiskla ruku a proplétala její prsty se svými, Vilmě zvlhly oči — a jakmile ucítila, jak jí tytéž prsty pronikají do vlasů a hladí ji po hlavě, nezadržitelně a nahlas se rozplakala. Zdálo se, že to masérku nijak zvlášť nepřekvapilo.

„Ježišmarjá, co blbneš?“ ozval se nakvašeně Zdeněk ze sousedního lůžka.

6

Nazítří jí hned ráno navrhl, že nebude dopoledne pracovat a že by se mohli jet potápět k nedalekému korálovému útesu. Snaha a smířlivost z něj kapaly jako sražená voda z mřížky